

Савіцька Є.А.,
Державний університет «Житомирська політехніка»
Науковий керівник: Сушицька Ю.О.
старший викладач кафедри
права та правоохоронної діяльності
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир

БІЗНЕС ПІД ЧАС ВІЙНИ

Війна з росією змінила життя усієї країни. Багато хто позбувся роботи або ж просто фізично не може працювати там, де раніше. Одним із варіантів виходу з ситуації є запуск власного бізнесу. Незважаючи на активні бойові дії, вагома частка підприємців змогла відновити свою діяльність та бути доволі успішними.

Але задля підтримки економіки країни для малого та середнього бізнесу було розроблено ряд чинних нормативних документів, аналітичних статей, рекомендацій, роз'яснень державою та іншими великими підприємцями.

По-перше, держава для допомоги бізнесу під час війни здійснила ряд заходів. В основному, ці ініціативи стосуються пільгових умов оподаткування. Запроваджено нову ставку єдиного податку в розмірі 2% замість 5% — перейти на неї можуть діючі і новостворені ФОП 3 групи. Головною умовою переходу є річний дохід не більше 10 млрд гривень. [1, Закон № 2118].

Запроваджено відтермінування за яким платники податків мають право подати податкову та іншу звітність на протязі 90 календарних днів після припинення або скасування воєнного стану. В період дії воєнного стану, а також протягом трьох місяців після його завершення не застосовується відповідальність за несвоєчасне подання таких документів до контролюючих органів. [2, Закон № 2118].

Також, згідно Закону № 2118 було внесено зміни до Податкового кодексу України, які стосуються випадків, коли протягом періоду воєнного стану платник податків не має можливості своєчасно виконати свій податковий обов'язок, зокрема, щодо дотримання термінів сплати податків та зборів, реєстрації у відповідних реєстрах податкових або акцизних накладних тощо. Зміни закріплюють за собою звільнення від фінансової відповідальності. [3].

По-друге, якщо специфіка виконання роботи передбачає можливість її здійснення віддалено, за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, роботодавцю доцільно прийняти рішення про переведення працівника на дистанційну роботу.

Як зазначено в Кодексі про працю: трудовий договір укладається, як правило, в письмовій формі. Додержання письмової форми є обов'язковим при укладенні трудового договору про дистанційну роботу або про надомну роботу. [4, ст.24 КЗпП].

Водночас частиною першою статті 2 Закону № 2136 встановлено, що у період дії воєнного стану сторони за згодою визначають форму трудового договору. [4]

Варто врахувати й те, що воєнні дії можуть унеможливити виконання дистанційної роботи завдяки відключенню комунікацій – електроенергія та мережа Інтернет. [5].

По-третє, задля забезпечення стабільності представники малого та середнього бізнесу вже розширили свою діяльність на закордонного споживача. [6].

28% українських підприємств, що продовжують свою роботу під час війни, вже співпрацюють закордоном та ще 21% планують почати це зробити у майбутньому. [6].

Основними бар'єрами, які заважають малому та середньому бізнесу вийти на іноземні ринки, є нестача фінансових ресурсів (29%), профільних знань (27%) та брак виробничих потужностей (12%).

Крім цього, у рамках дослідження, підприємці виділили як найбільш перспективний бестселер України у світі, що матиме найбільший попит на міжнародній арені IT-послуги (49%).

Серед інших потенційних українських бестселерів назвали: український дизайнерський одяг (28%), крафтові продукти (26%) та прикраси, у тому числі ювелірні (23%). [6].

Україна справді має колосальні перспективи, шалені можливості та цінні ресурси. Але для нових інвестицій конче потрібне завершення воєнних дій та зняття низки обмежень, які були введені на початку війни. Безумовно, вони були ефективними і допомогли втримати макроекономічну стабільність в найбільш кризовий момент. Однак зараз вони частіше виступають стримуючим фактором для ефективної роботи бізнесу. [7].

Думаю, за таких умов все більше українських компаній повертатимуться до роботи. І чим більше з них зможе пережити нинішній шторм – тим швидше країна відновлюватиметься після завершення війни.

Список використаних джерел:

1. Бізнес під час війни, Максим Селіщев, 19 травня 2022, <https://horoshop.ua/ua/blog/biznes-vo-vremya-voyny>
2. Податкові зобов'язання під час війни: які пільги отримав бізнес, <https://ips.ligazakon.net/document/DG220030?an=67>
3. Строк виконання платниками податків своїх зобов'язань по сплаті податків, <https://ips.ligazakon.net/document/DG220030?>
4. Як оформити працівників, які покинули територію бойових дій або сидять вдома?, <https://ips.ligazakon.net/document/DG220018?an=22>

5. Дистанційна робота під час воєнного стану,
<https://www.sop.com.ua/article/1591-distantyna-robota-pd-chas-vonnogo-stanu>

6. Бізнес під час війни: скільки підприємців почали працювати "на закордон",
<https://www.epravda.com.ua/news/2022/09/27/691914/>

7. Що турбує бізнес в Україні під час війни,
<https://www.rbc.ua/ukr/news/glavnaya-zadacha-vystoyat-bespoit-biznes-1655831867.html>